

Tam, do světla... ooch, vy-le-těl! Ale on není Chlestakov¹⁰ a, samozřejmě, musí letět pomalu a se vší důstojností. Poprvé uvidí francouzský obraz ve výloze: žena, která si, jak píše Gogol: „...zouvala střevisky, přičemž odhalovala celou nohu, a to nohu velice pěknou.“ – „No jo, kdepak Francouzi! To se ví, ti, když si něco usmyslí, tak to už tedy...“ – pomyslel si Akakij a začervenal se jako dítě. A na návštěvě oslepl a ohluchl z té nádhery, i když to byla jen obyčejná úřednická večere. Vždyť se poprvé dostal na večírek, na přátelskou pitku. A když někdo zkouší vyprávět anekdotu, on to přece musí také zkusit. Už má také své tajemství: tam, na rohu, viděl obraz. Případá mu to jako objev pro všechny.

Všechny tyto všední maličkosti a detaily musí být důkladně propracovány, protože nakonec se z nich složí to, co nazveme osudovou cestou Akakije Akakjeviče. A tragédie bude tím strašnější, když plášť v okamžiku zmizí a Akakij Akakjevič zůstane sám v noci uprostřed prázdného náměstí, kde by se předtím vůbec nemohl ocitnout: normálně by už spal.

A to je všechno – život skončil.

19

Ale utéct není kam

201

201. _____
 Frančeska Jarbusovová. *Úředníci na kraji města.*
 Návrh. 1996.

202

202, 203. _____
 Jurij Norštejn. Kresby k epizodě *Noční Petrohrad.* 1998.

203

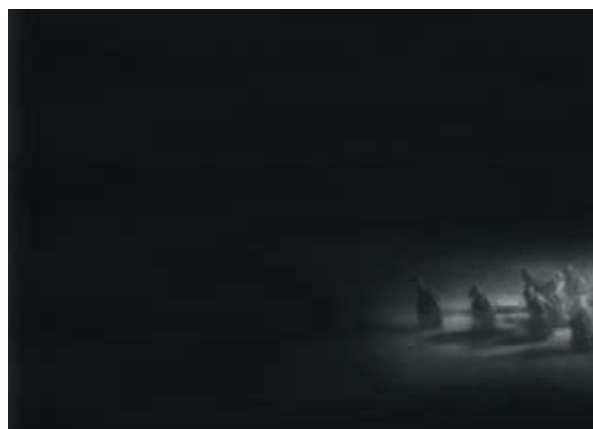
204

205

206

207

208

209

210

211

204 _____
 Frančeska Jarbusovová. *Předměstí před hřbitovem*. 1996.

205 _____
 Frančeska Jarbusovová. *Úředníci hledí do tmy*. 1996.

206 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Úředníci za městem*. Záběr z filmu *Plášť*.

207 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Úředníci hledí do tmy*. Záběr z filmu *Plášť*.

208 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Úředníci vbíhají do světla ulice*. Záběr z filmu *Plášť*. 1998.

209 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Jeden z úředníků se krade ke svému příteli*. Záběr z filmu *Plášť*.

210 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Úředník strhává klobouk*. Záběr z filmu *Plášť*.

211 _____
 Režisér Jurij Norštejn. *Úředník odhazuje klobouk do tmy*. Záběr z filmu *Plášť*.

212

Ale předtím se odehraje ještě jedna velmi důležitá epizoda – cesta nočním Petrohradem. Něvská třída. Chci ji udělat rozzářenou, karnevalovou, svítící. Lidé v davu, kteří na Něvskou třídu trvale patří, jako by zde měli zapuštěné kořeny, uchylují se ke svým fórkům, drbům, chodí po divadlech, večírcích a snaží se v tom najít nějaký smysl.

213

214

215

216

217

218

212
Režisér Jurij Norštejn. *Úředník se vrhá za kloboukem do tmy*. Záběr z filmu *Plášť*.

213–218
Frančeska Jarbusovová. Rozzáběrování *Úředníci na hřbitově*. Epizoda *Ulice, hřbitov*. Film *Plášť*. 1996.

219

220

221

222

223

224

225

226

227

219-227
 Frančeska Jarbusovová. Rozzáběrování Úředníci
 na hřbitově. Epizoda Ulice, hřbitov. Film Plášť. 1996.

Téma absurdnosti, které se před námi odehrává, musí být vyjádřeno velmi silně.

„Jak se všeobecné tlachy mísí s těmi osobními. Jak v nich nešetří jeden druhého... Jak prázdnotu a bezmocnou nečinnost života střídá hnus s nic neříkající smrtí. Jak se tato strašná událost děje beze smyslu. Bez pohybu. Smrt ničí nehybný svět. A ještě intenzivněji se musí čtenáři ukázat mrtvá bezcitnost života.“

Nastupuje děsivá mlha života a v ní je ukryto hluboké tajemství. Život bez pevné opory – není to hrozná představa? Není to děsivé zjevení?“ (N. V. Gogol, *Zápisky na útržcích*)

Dav směřuje k tomuto jevu bez časového omezení, kde neexistuje žádný smysl, kde je prázdnota, nesmyslnost života, nesmyslnost smrti. Dav letí po petrohradské Něvské třídě a zastaví se až na kraji samotného Petrohradu, ani se nerozhledne a už zase směřuje na druhou stranu – ale i tam to končí. Tady jsou světla, domy a dál je propast, černota, dál není nic. Proto tento kypící a klokotající kotel na Něvské třídě není jen centrem petrohradského života, ale i místem, kde se setkává život se smrtí. Na pozadí tohoto karnevalového kolotání a při téměř statických přeludech se existence Akakije Akakijeviče stává životem mnicha, askety, který sedí zavřený ve své cele. V tomto kontextu nesmyslnosti dává jeho sebeobětavé psaní písmen smysl.